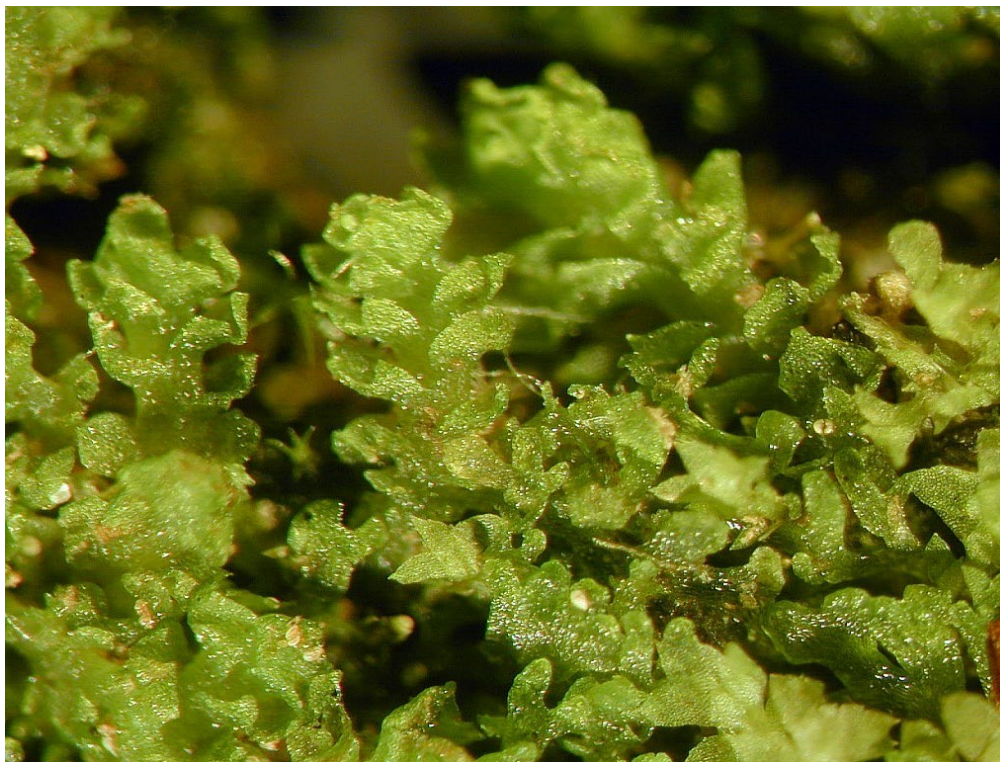

Polkukämmensammal

Vedlobmossa

Tritomaria exsectiformis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Polkukämmensammal kasvaa kalpean- tai kellanvihreinä laikkuina tai yksittäisinä versoina muiden lahoppuulla kasvavien sammalten joukossa. Versot ovat pienehköjä, korkeintaan parin senttimetrin pituisia ja parin millimetrin levyisiä. Polkukämmensammalella on pystytköt-kohenevat versot, joissa on epäsymmetriset (kaksi-) kolmeliuskaiset lehdet. Versojen kärkiosissa on usein rykelmä punaruskeita pieniä itujyväsiä.

Elinympäristö ja levinneisyys

Polkukämmensammal kasvaa tyypillisimmillään vanhoissa ja pienilmastoltaan tasaisesti kosteissa metsissä ja korvissa lahoppuulla. Se voi kasvaa myös metsäpoluilla kostealla turpeisella-hiekkaisella maalla. Polkukämmensammal kasvaa lähes koko maassa paikoittain.

Nykytila ja uhkatekijät

Polkukämmensammal on kärsinyt metsäojituksista, vanhojen metsien ja lahoppuun vähenemisestä. Sammal vaatii menestyäkseen kosteahkoa pienilmastoa ja kasvualustaksi soveltuvaa useimmiten isokokoista lahoppuuta. Uhkana ovat kasvupaikkoihin ja niiden lähiympäristöön kohdistuvat hakkuut ja kunnostusojitukset sekä isokokoisen havumaapuun vähyys. Puolet polkukämmensammalen nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Polkukämmensammalen kasvupaikka tulisi säilyttää jatkuvasti peitteisenä ja ojituksia (myös kunnostusojituksia) tulisi välttää, jotta kasvuympäristö säilyy tasaisen kosteana. Lahoppuun jatkuva muodostuminen tulisi taata. Osa polkukämmensammalen kasvupaikoista on metsälain erityisen tärkeillä elinympäristöillä (rehevät korvet, pienvesien välittömät lähiympäristöt), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Jotkut polkukämmensammalen kasvupaikoista saattavat olla METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (runsaslahoppuustoiset kangasmetsät, pienvesien lähimetsät, puustoiset suot).

Lähteet

Damsholt, K. 2002: Illustrated Flora of Nordic Liverworts and Hornworts. – Nord. Bryol. Soc., Lund, 840 s.

Piippo S. 1996: Maksasammalten määrittämissopas, neljäs uudistettu painos. Helsingin yliopiston kasvitieteen monisteita 148. Helsinki 1996. 75 s.

Ulvinen, T., Syrjänen, K. & Anttila, S. (toim.) 2002. Suomen Sammalet – levinneisyys, ekologia, uhanalaisuus. Suomen ympäristö 560. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 354 s. Verkkopalkkaus: <http://hdl.handle.net/10138/40617>

Kuva: Michael Lüth